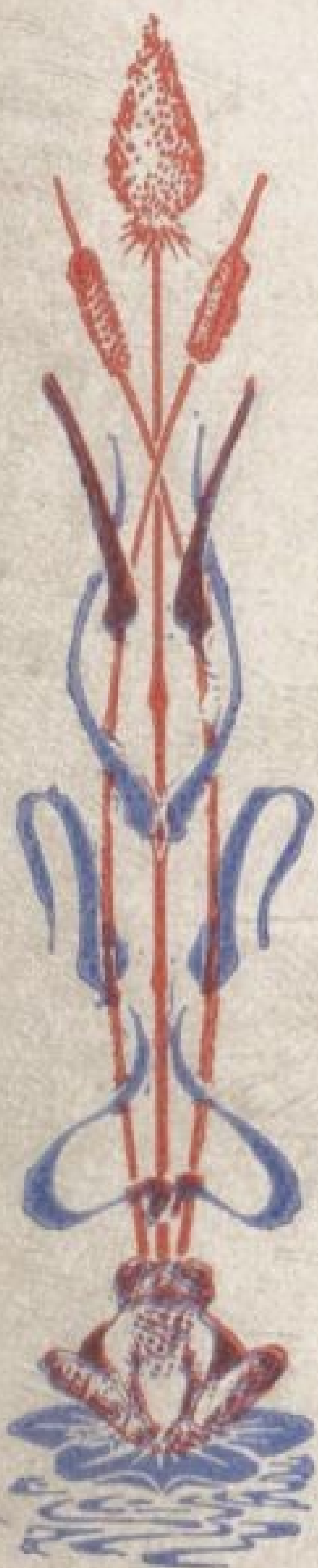
GIA-LONG
PHỤC QUỐC

SỐ 1

SỰ TÍCH NƯỚC
NHÀ

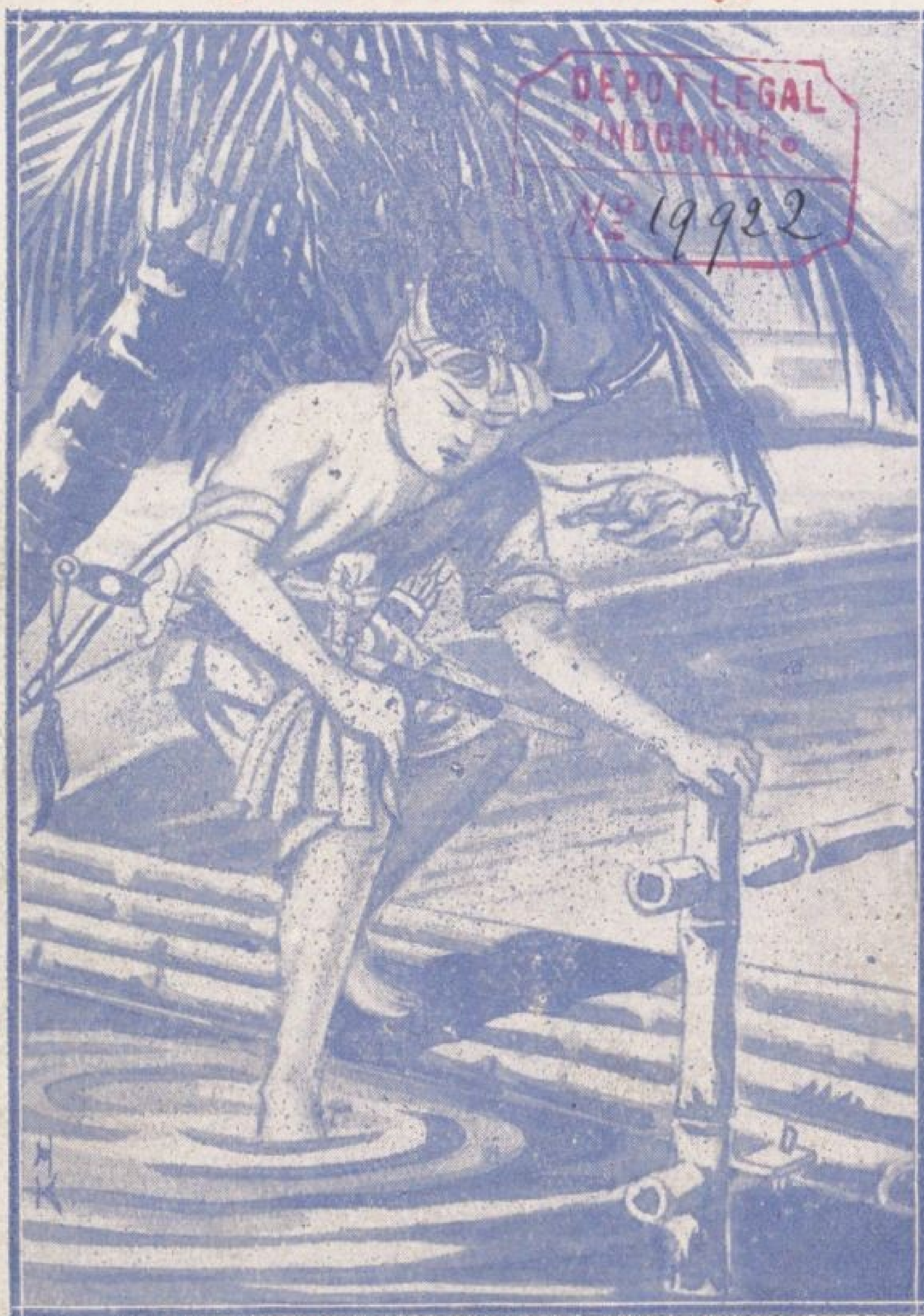
CỬ HOÀNH-SƠN
TRƯỚC SOẠN

In lần thứ nhứt

Mỗi cuốn 0$20

LÊ-VĂN-DUYỆT

XUẤT THÂN

Bửa nay ao nước sao trong,
Bồi hồi Lê - Duyệt tất lòng ngại nghi.

In tại nhà-in XƯA-NAY, 62, Bd. Bonard, Saigon

Sử-tích Đại-Nam : Gia-Long lập quốc.
TUỒNG HÁT CẢI-LƯƠNG NHỎ

LÊ-VĂN-DUYỆT XUẤT THÂN

MÀN THỨ NHỨT

Phiền giận sự con, ông bà rơi lụy ngọc

Cảnh gia đình Nam-Kỳ, chưng dọn theo nhà có ăn, ông Lê-văn-Thoại cùng vợ đang ngồi trò chuyện thở than.

LÊ-VĂN-THOẠI nói: *Tôi nghỉ lại vợ chồng minh thật là vô phước lắm à mụ. Chúng ta quê hương ngoài Trung-Kỳ, củng vì giặc giả lưu lạc vào đây.* Từ bấy nay lo bề ruộng rẫy, vui thú điền viên, sanh đặng hai thằng con trai tưỡng cũng có phước lắm rồi. Thằng nhỏ đả an bề gia-thất, *còn* thằng lớn ngỗ-nghịch bất tùng giáo hóa. *Như vậy mụ nghĩ coi:* Vô phước rất nên vô phước, bạc phần lắm nổi bạc phần, tưởng sanh trai thỏa chí thỏa tâm, *cớ dè đâu,* càng thêm lắm bận lòng bận dạ. *Ai đời thằng Duyệt:*

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

Trọn ngày không săn rừng cao rú thẳm,
Thì cũng theo chơi với nhửng bọn vô lương,
Chẳng lo văn học như người,
Mảng ham du thủ cùng bọn cá gà,
Nghỉ đến thôi tiếm ruột gan bầm,
Bất tùng giáo hóa kể gì mẹ với cha!
Nay đà hai mươi bốn tuổi xuân chẳng có lẻ,
Mà không khứng việc duyên tình, nên thất nên gia,
Rầy la lắm phen cũng vậy,
Lại thêm hung dữ vô cùng thiên hạ đều kiên,
Còn cái bộ ván giửa nầy nó để chi không tâng,

Mà hề ai lên đó ắt nó đánh thoi càn,
Không thấu trí nó để dành chỗ đó cho ai?
Suy thêm buồn ấu tữ nhà ta,
Đả bấy lâu dạy dổ thêm la rầy,
Nhưng có dề nào nó nghe lời đâu.

PHU-NHƠN ca: Ấy tại ta thiểu đức mới là,
Nên khiến trẻ mình ngỗ nghịch nghinh ngan.
Thôi thôi ông chớ thở than bận lòng,
Nói thế nào thì cũng như không.

NÓI: *Thôi!* Ông đừng than vắn, thiếp phải sầu dài, chẳng qua trời khiến như vầy, dầu nói cũng không sao đặng.

NGÂM: Con ta bất hiếu đành cam,
Ông đừng lắm tiếng thở than thêm sầu.

LÊ-VĂN-THOẠI nói: Con bất hiếu đã đành phận vậy, ta dám nào hờn trách chi ai, nhưng tức mình có một đều nầy: nên lo lắng đêm ngày chẳng dứt. *Mụ nghỉ coi, bộ ván giửa nầy nó để dành cho ai mà hễ khách nào đến nhà hoặc sang hoặc hèn gì mà lở lên ngồi nơi đó, hễ nó về nó thấy thì đánh đập đòi giết người ta! Đã hơn cả chục lần như vậy rồi rầy la hoài mà nó cũng không bỏ thói cũ. May là những người đó họ bỏ qua cho mình, nếu gặp mấy ông hào-phú trong tổng mà nó cũng làm mững đó chắc mình phải lạy người ta sói tráng!*

CA XANG XỪ LIẾU

Ta suy thêm buồn cái việc kia,
Bộ ván nầy nó để cho ai,
Chẳng cho khách ngồi?

Suy ta suy càng lạ, Khác người thiên-hạ,
Tánh tình nó rất hung-hăng thói quen đánh người

PHU-NHƠN ca: Thì lạ kỳ, Xưa nay không rỏ,
Mình nay tàng, Hề có khách đến,
Thì ta xin lỗi người nói trước,
Chắc không xảy việc gì ra, Chớ biết làm sao!

NÓI: *Cha chã! Bữa hay nó đi đá gà đến chừng nầy mà chưa chịu về, the mà!*

(Lê-văn-Duyệt vừa bước vô, trên tay có ôm con gà nòi)

LÊ VĂN-DUYỆT NÓI: *Thưa cha cùng mẹ! Bữa nay con xổ độ gà ăn nhiều quá. Có thằng Bảy Hồ nó lại muốn chơi gian nên con đánh nó một trận nhừ tử, nó đã thất kinh.*

LÊ-VĂN-THOẠI nói: Cứ mững thói quen hung dữ, cha đà hết sức dạy răn, cớ sao không biết ăn-năng, cứ để buồn lòng cha mẹ!

CA HÀNH VÂN

Thật không nghe lời, Cha giận vô cùng,
Con rất cứng đầu thay! Quen theo tánh dữ,
Chẳng kể lời răn, Hoang đàng chi địa,
Từ nay sấp tới,
Bỏ tánh hành hung cũng đừng chơi hoang,
Khá học hành chữ nghỉa với người.

LÊ-VĂN-DUYỆT ca: Cha đà răn dạy,
Con đâu dám sai ngôn,
Học văn làm gì, Trong hồi rối loạn?
Con phải cần chuyên ngựa thương,
Huơi côn múa kiếm, Võ nghệ rèn tài,
Đặng sau giải nạn nhà, Cứu muôn dân lành kia!

Ấy chí nguyền quyết dạ bấy lâu,
Thi thơ chẳng ích,
Cơn rối loạn học làm chi !

NÓI : *Thưa cha!* Đang khi quốc loạn, đứng anh-hùng cần lượng cung thương, ích chi ba mớ văn-chương, giúp nước cứu dân sao tiện, *đó a cha! Con nhắm biết chữ như con đây là đủ chẳng cần thi cử làm gì, vua chúa đâu mà lo học thi cho mệt!*

LÊ-VĂN-THOẠI nói : Nghe con trẽ phân qua lời nọ, khiến cho già rất đẹp dạ nầy, ví bằng có chí anh-hùng, thì đường du thủ con tua dứt bỏ, *mới được chớ*.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : Ham chơi có lúc, lập nghiệp chờ hồi, cha đà dặn bảo mấy lời, con nguyện ghi lòng muôn thuở.

NGÂM : Từ đây con sẻ sữa mình,
Vui lòng cha mẹ, đẹp tình con thơ.

HẠ MÀN

MÀN THỨ NHÌ

Phú-hào vô phép bị đánh bất ngờ

Cũng cảnh như màn nhứt, ông bà Lê-văn-Thoại đang ngồi đối diện nhau giữa nhà, bàn luận việc riêng.

LÊ-VĂN-THOẠI nói : Thằng Duyệt bửng tưng đà đi mất, chắc thế nào chiều tối mới về nhà, hễ hết đi săn thì đến trường gà, nghỉ tập vỏ lại xem hát bội ; chớ không chịu ở nhà mà trau dồi thêm kinh sử, nghỉ càng tức giận biết bao nhiêu.

NGÂM : Con sao cứng cổ ngắn đầu,
Rong chơi quen tánh chừng nào ăn năng?

PHU-NHƠN nói : *Tôi nghe nói trên làng có hát bộ, bữa nay chắc nó đi xem hát chớ không có đi săn đâu. Mà thôi, ông sao kỳ quá, cứ cằn-nhằn cử nhữ hoài như vậy có ích gì, trời phú tánh cho nó rồi ông nói làm sao cho được mà nói không biết nữa !* Con nó đà ham tập vỏ mà ông cứ ép nó trau văn, nó không nghe mình khéo cấm ngăn, trời phú tánh phải sao chịu vậy, *chẳng là hay hơn à !*

CA BÀI TẠ

Ông nầy sao khéo lạ kỳ,
Cằn nhằng cữ nhử ích chi,
Thôi phải chịu xin ông mựa phiền.

LÊ-VĂN-THOẠI ca : Vì bởi hay cưng nên mới,
Còn dám buôn câu trưởng ác,
Nó đà có tánh hung hoang,
Phải răn phạt quở la cho chừa.

NÓI : Á tôi không nói nữa, để tự mụ dạy răn, con sao khó nói vô ngằn, không chịu ở nhà một bữa.

(Ông phú-hào ở ngoài bước vô, ăn mặt rất sang trọng)

PHÚ-ÔNG nói : Chuyện chi mà ông bà cằn-đắn, dứt bằn nhau như vậy ?

LÊ VĂN-THOẠI nói : Nghiêm mình làm lễ phú-hào, xin hảy ngồi đây uống nước. *Bữa nay ngài đến chơi hay có dạy chuyện chi ?*

PHÚ-ÔNG nói : *Tôi đến chơi chớ không việc chi ráo.*

(Phú-ông ỷ mình bực giàu có leo lên ván giữa ngồi).

LÊ-VĂN-THOẠI nói : *Xin lỗi cùng phú-ông,* tôi dám đâu tiết chỗ, mà chẳng khứng để ngồi, ấy cũng vì tại ý con tôi, nó chẳng chịu ai ngồi ván nầy, *mới là*

lạ lắm thay. Tôi không giấu chi ông, nhà chỉ bộ ván nầy, không biết nó muốn để dành cho ai, mà khách nào tới bất kỳ nếu nó thấy ngồi bộ ván đó chắc là sanh ra lôi thôi lắm. Vậy xin mời ông qua ván bên nây mà ngồi kẽo nó về sanh sự mích lòng........

PHÚ-ÔNG nói : Nghe qua rất lạ, chi xiết trái tai, bực ta phú quí như vầy, chẳng đáng ngồi trên ván giữa hay mần răng? *Nó hung dữ hà hiếp ai kìa chớ ta nó không dám đâu, ông bà đừng ngại.*

NGÂM : Hung là hung tợn với ai,
Con ông nó biết tôi đây lạ gì!

LÊ-VĂN-THOẠI nói : Dầu ai cũng vậy, nó chẳng nề kiên, đả lắm người nó xử chẳng hiền, xin phú-hộ chớ nên ngồi đó.

PHÚ-ÔNG nói : Dầu hung dử cũng là con trẻ, ta dẫu hèn cũng bực lảo-ông, ví bằng nó dám hành-hung, tôi đánh bạc-tay đủ sợ, *mà ông lo gì không biết nữa!*

(Lê-văn-Duyệt ở ngoài bước vô nghe nổi giận).

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Dầu cho quan lớn ta cũng chẳng dung, huống chi là bực phú ông, lại dám khua môi uốn lưởi! Ván nầy có chủ, chẳng phải chổ ngươi, đã vô phép dám ngồi, còn nhiều lời khinh bỉ!

CA MẪU TẦM TỬ

Quyết chẳng tha, ta nguyện ra tay,
Kẻo mà ngươi dám ỷ tài,
Bộ ván ni ta nay chờ chũ,
Chớ mầy không đáng cái mặt ngồi đây!
Chẳng vị kiên ta,
Giỏi địch cùng mỗ nguyện chẳng tha,

Ta ra tay biết mặt của ta,
Vậy mầy giỏi đương trở so tài,
Đừng quen khinh khi ta đây.

(Lê-văn-Duyệt đá Phú-ông. Phú-ông nhảy né, hai đàng đánh nhau rất kịch-liệc, Lê-văn-Duyệt đá Phú-ông nhào lăng bỏ càn ra đường. Lưng Lê-văn-Duyệt sẳn đeo bữu kiếm liền rút ra nhảy đạp trên bụng Phú-ông toan chém).

Lê-v-Duyệt nói : Chém mi cho thác răn kẻ sau nầy.

Phú-ông nói : Cúi đầu van vọng anh tài, mở lượng thứ dung tội lỗi.

(Lê-văn-Thoại chạy ra cang, ôm Lê-văn-Duyệt).

Lê-văn-Thoại nói : *Cho cha xin đi con.* Cho cha xin Phú-lão, người vì chẳng rõ lỗi lầm ...

Lê-văn-Duyệt nói : *Tức mình quá, lần nào cha cũng cứ cang, phen nầy là phen thứ mười rồi!* Đả mười lần cha cứ gián cang, con chẳng giết một ai cho đặng, đề mà răn lòng khách sau nầy. (Thôi đạp phú-ông) Bỡi cha ta ngăn cảng nên tha đó phen nầy, sau còn ỷ sức khoe tài, bữu kiếm vô tình chẳng vị đa! *Ta tha cho đó.*

Phú-ông (lồm cồm dậy lạy lia)

Ngâm : Từ đây tôi quyết sửa mình,
Cám ơn hào-kiệt nhiêu sanh phen nầy.

HẠ MÀN

MÀN THỨ BA

Vào xin tá-túc chúa gặp tôi hiền

(Décors Cảnh đường rừng, Nguyễn-Ánh cùng nhửng người bộ-hạ đồng đi).

Nguyền-Ánh nói : Từ Tây-Sơn dấy loạn, khiến

trăm họ lầm than. *Ấy cũng vì:* Đêm ngày chẳng dứt chiến tràng, sớm tối chẳng ngưn than lữa. *Còn như ta đây:* Xót dạ xa lìa thành báu, đau lòng bỏ phế lầu son, buổi mông trần gan ruột héo don, cơn biến loạn tâm trung thốn thức.

NGÂM: Chỉ mong hai chử trung hưng,
Nhơn vì cô thế vô cùng khốn nguy.

NÓI: *Thì nhửng muốn:* Đem tài sức trung hưng trừ con giặc, *nào có dè đâu:* Thiếu binh quân nên phải phế giang-san. *Than ôi!* Thương nhà tan nát tấm lòng vàng, nhớ nước bưng khuâng phiền dạ ngọc.

CA VỌNG CỔ HOÀI LANG

Ruột gan nầy, chua cay, hôm mai chẳng dứt,
Xét suy vận hội mà uất ức lòng son,
Thảm thay ngôi báu không còn,
Lâu nay cam xa cách trào nội bệ rồng,
Buổi lâm nguy khốn hại vô cùng,
Còn mong gì họ Nguyền ngôi trời phục thâu!
Thật là từ ngày nhà tan nước mất,
Vất-vã bình bồng trôi nổi Tây Đông,
Tấm thân nầy đây thật như hoa trôi biển rộng,
Lắm lúc nổi chìm câm hận quân Tây-Sơn,
Đành phải đành kiếm nơi ẩn mình,
Cho qua khỏi lúc nguy nàn,
Nghỉ xót thương dân lành phải thác oan,
Biết bao giờ rữa hết hỗ cùng han,
Lủ Tây-Sơn ỷ thế cho nên hung tàn,
Không kiên vì chũng giống người Nam;

Ta nay tuy khốn đốn trong lúc thất thời,
Chớ cái hận nầy khắn dạ không khuây,
Sanh hay tử cũng chẳng quản bao mạng nầy,
Miễn ta trả cái thù nầy dầu thác cũng vui.

Nói : *Nầy Huỳnh-Đức ôi!* Nhắc đến càng đau xót dạ, thù kia bao thuở trả vừa lòng, đó cùng đây lắm lúc lao-lung, cơn đào tẩu ghe phen vất-vả.

Ngâm : Đoạn trường trong buổi mông trần,
Thù loài phản quốc muôn phần chẳng khuây.

Huỳnh-Đức nói : *Tâu Chúa-Công!* Cơ trời đà khiến vậy, số Chúa đạp bùn lầy, *tôi tưởng*, hoạn-nạn nầy cơ tạo anh-hùng, truân-chuyên ấy đút gan hào-kiệt, rồi cũng sẻ có cơn phục quốc *chớ chẳng không.*

Ngâm : Chúa-Công mựa lắm ai bi,
Chẳng qua trời định thôi thì phải cam.

Nói : Tôi chúa mảng lo đào tẩu, phút đà lạc nẻo trái đường, phải tầm nơi an nghỉ tạm nương, bằng nối bước mình rồng nhọc mệt, *e bất tiện lắm.*

Ngâm : Nhà ai thấp thoán nẻo xa,
Lần tầm han hỏi chủ nhà tạm nương.

Nguyễn-Ánh nói : Đó đà liệu vậy, đây há không đành, cùng nhau đến đó nghỉ mình, mai sáng thượng trình chẳng gấp.

(Đồng vào, kéo décors lên thấy cảnh nhà của Lê-văn-Thoại như hồi nảy. Nguyễn-Ánh cùng nội bọn ra bước vào).

Lê-văn-Thoại nói : *Xin chào quí khách, chẳng hay có chuyện chi đến nhà tôi?*

Huỳnh-Đức nói : Chúng tôi vốn kẻ lở đường, xin cho phép tạm nương quí xá, *ước có nên chăng?*

Lê-văn-Thoại nói : Chẳng cang chi sự đó, xin chớ khá ngại-ngùn, chật nhà há dễ chật lòng, rậm người hơn rậm cỏ. *Xin mời chư quí vị vào.*

(Nguyền-Ánh bước lại ngồi trên bộ ván giữa).

Lê-văn-Thoại (hoản hồn) nói : Xin lỗi cùng quới khách, dám nào tiếc chỗ ngồi, *nhưng có việc nầy,* nghiệt vì tánh nết con tôi, tàn bạo dạy răn quá khó : hễ ai ngồi ván đó, nó về thấy hành hung, *tôi không biết nó để dành bộ ván cho ai ? Bởi vậy cho nên*, đả lắm người bởi chẳng rỏ thông, nên bị nó đánh không kể chết. *Tôi sợ lát đây nó về vô lễ với qui khách, chớ thật chẵng dám tiếc chi chỗ đó.* Thằng con lớn tôi nó cứng đầu quá lẽ dạy răn đà không nồi. Xin quí khách đừng phiền.

Nguyễn-Ánh nói : Tôi có đâu câu chấp, song xét cũng lạ lùng thay !

CA XANG XỪ LIẾU

Con ông dầu có dử hung,
Tôi đành chịu chẵng sao,
Chớ nên ngại lòng. Suy xét ra càng lạ,
Khác thường thiên-hạ, Bộ ván nầy nó để chi ?
Đợi ai mới đáng ngồi !

Lê-văn-Thoại : Kỳ thật kỳ, tôi cũng không biết !
Lắm phen đà thấy đâu dám dối,
Nó đánh người trối chết, Tôi không rỏ vì sao,
Ngồi ván đó nó không dung ?

Nguyễn-Ánh nói : *Cái thằng cũng lạ, chẳng biết nó nay bao lớn, đặng mấy tuổi ?*

Lê-văn-Thoại nói: *Dạ!* Tuổi nó hai mươi bốn mà chưa chịu xe duyên, tánh chẳng hay nối gót thánh hiền, lòng vẫn thích hoang đàng hung dữ. Ham săn bắn không ham học, thích đánh quờn chẳng thích ngâm thơ, đá gà rành buổi ấu thơ, bây giờ rất nên lảo luyện, tôi răn dạy mà không cãm hóa.

Nguyễn-Ánh ngâm: Xét suy quái lạ thay là,
Để xem cho biết người ra thể nào?

Lê-văn-Thoại nói: *Thôi!* Xin qui khách an nghỉ, tôi lo việc gia đàng, có việc chi bất nhả xin qui khách chớ phiền tôi *nghé!*

Nguyễn-Ánh nói: Cứ tự nhiên mựa có rộn ràng, xin ông hảy châm lo bổn phận.

HẠ MÀN

MÀN THỨ TƯ

Vì giấc mộng thâu dùng hào-kiệt

(Décors cảnh vường tược trước nhà, có ao nước, Lê-văn-Duyệt đi săn về vát con cọp bỏ xuống dất rồi lại ao rữa chơn.)

Lê-văn-Duyệt nói: Bữa nay ta quá mệt, đi săn bắn khấp miền, nai chồn nhà có huyên thiên, dùng mốt dùng mai chẳng hết. *Bữa nay quyết săn cọp mà củng quá may mới hạ được con nầy thật lớn!*

Lê-văn-Duyệt (rửa chơn rồi) nói: *Ủa!* Cớ sao rất lạ khiến mỗ nghi lòng, ao nầy nước chẳng hề trong, thường bữa rữa chơn vẫn đục, *mà bữa nay sao lại trong trẽo như vầy?* Chắc nhà trong có khách không phải tục, nên nước ao đục lại hóa thanh. *Âu là:*

Bước vào xem thử sự-tình, ngoài ngỏ làm sao rỏ thấu?

NGÂM: Điềm nầy thật lạ vô cùng,
Vô nhà dọ biết cho lòng khỏi nghi.

(Lê-văn Duyệt vô. Kéo décors thấy cảnh màn Ba, Nguyễn-Ánh ngồi bộ ván giữa oai nghi, Lê-văn-Duyệt lén dòm thấy bộ-tướng đoan-trang, không dám làm lung, bèn vào xá.)

LÊ-VĂN-DUYỆT NÓI: *Xin kính chào quan khách!*

NGUYỄN-ÁNH (nhìn Lê-văn-Duyệt tướng mạo khôi-ngô nên mừng) nói: Xem diện mạo rỏ-ràng khác chúng, quả sau nầy nên đứng anh-hùng! *Nầy gã kia! Có phải trưởng-tữ nhà nầy chăng?* (Dạ phải!) Cớ sao không lo luyện tập kiếm cung, lại ham việc hoang-đàng du-thủ, *như vậy?*

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Kiếm cung đả lão luyện, hiềm chưa gặp thời, thanh xuân mặc sức chơi bời, gặp buổi sẽ ra giúp nước.

NGUYỄN-ÁNH nói: *Ta khen cho chí-khí đó đa!*

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: *Thưa khách quan*, trước cho tôi xin lỗi sau mới dám tỏ trần, *chẳng tường*, người đi đâu mà phải lỡ chân, tôi muốn thấu nỗi niềm trọng đục?

NGUYỄN-ÁNH nói: Về Rạch-Giá đi không ngó trước, lộn đường lỡ bước, nên phải vào đây xin tá túc.

(Lúc nầy đày-tớ trong nhà xúm nhau năm sáu đứa rê cọp vào sân đặng thui râu, Nguyễn-Ánh ngó ra thấy liền nói).

NGUYỄN-ÁNH NÓI: Cọp đâu trễ thui râu, hay ngươi săn bắn đem về?

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: *Dạ chánh là cọp tôi giết chết*

trong rừng vát đem về đó. Tôi không giấu chi khách-quan, nơi rừng nầy: Những mảnh hỗ thấy tôi đều kinh-hải, *cho nên,* ghe phen trừ diệt đả lắm con, hằng ngày dạo chốn đường mòn, cọp thấy chạy như chồn thỏ. *Còn như con cọp nầy nó đang ngũ tôi rình lén nắm đuôi nó mà vung một hồi chết tươi mới đem về đây.*

(Nguyễn-Ánh lấy làm lạ vì tướng của Lê-văn-Duyệt tuy chắc chắn người song chẳng khác đàn-bà, mà cách ăn mặc cũng vậy, ngài có hơi nghi song cũng bỏ qua. Lê-văn-Duyệt chào rồi lui ra, ôm gà đi).

NGUYỄN-ÁNH nói: *Bộ tướng coi giống đờn-bà, sao mà lại mạnh quá lẻ, hoặc giã là tướng trời chăng?*

HUỲNH-ĐỨC nói: *Quả là trang dỏng sỉ, mai nầy Chúa-Công nên biểu hắn theo ta ngày sau ắt có chỗ đại dụng.* Chủ gia hảo tâm đãi ta cơm nước đả xong, xin trên định giấc nghỉ an, mai sáng lên đàng cho sớm.

NGUYỄN-ÁNH: Ngoài ngàn dậm mơ màng chiếc bóng
Thảm nỗi bồ-đào giất mộng lụy rơi.

Hai người vặng đèn lu đi ngủ. Nguyễn-Ánh đang ngủ vùng mớ lớn rồi lồm-cồm chổi dậy.

HUỲNH-ĐỨC hỏi: Chuyện chi hơ-hải, Chúa-thượng kinh tâm, xin trên khá tỏ trần, cho dưới tàng trong đục.

NGUYỄN-ÁNH nói: Đang cơn an giấc phút chốc mộng hồn, *ta thấy,* đang khi đấu chiến với Tây-Sơn, thất bại chạy ra sau vào lều nhỏ. May sao có một con bạch-hổ, ra cứu ta chụp lủ Tây-Sơn,

cơ nấy mới tỉnh hồn, mở mắt ra biết là điềm mộng.

NGÂM : Điềm nầy thật cũng lạ lùng,
Chẳng tường lành dử khiến lòng nghi nan.

CA TỨ-ĐẠI (lớp xang dài)

Đang khi an giấc đêm nay,
Thấy ta cùng Tây-Sơn đấu lực,
Nhưng trẫm vì thất cơ thiếu sức,
Chạy ra sau bôn ba lánh nạn,
Chạy vô lều nọ, cọp bổng đâu cứu mình.

NGUYỄN-HUỲNH-ĐỨC : Điềm ni vốn thật điềm lành,
Đoán xét đã đành rành,
Chắc có hiền-thần hiện cứu nguy,
Mai sau nầy giúp vua,
Cũng nên kêu chũ-gia hỏi lại,
Chắc lều nọ có người,
Đang ngủ xuất tướng tinh,
Mộng trung nầy ấy thật điềm linh.

(Trời củng rựng sáng, Lê-văn-Thoại bưng nước đem lên dưng cho Nguyễn-Ánh).

NGUYỄN-ÁNH nói : Cho tôi hỏi qua một sự, kẻo lòng mồ rất ngại tình, đêm nay sau chốn lều tranh, có ai ngủ hay không xin tỏ?

LÊ-VĂN-THOẠI nói : *Dạ, chỉ có thằng Duyệt là con tôi nó đi chơi về khuya không dám vào nhà nên ngủ ngoài lều đó chớ có ai đâu?*

NGUYỄN-ÁNH nói : *Hay a! Vậy xin người hảy gọi gả vào cho tôi hỏi chuyện chút.*

(Lê-văn-Thoại vào dẫn Lê-văn-Duyệt ra).

NGUYỄN-ÁNH nói: Ta thương trẽ khôi ngô diện mạo, lại nói năng bặt thiệp trang-hoàng, nên lòng đây muốn dụng chàng, theo giúp đở trong khi hửu sự. *Ta không giấu chi ngươi, ta đây là Chúa Nguyễn-Ánh*, bị Tây-Sơn thế-lực mạnh cường, nên không sức cự đương, *mới tầm phương lánh nạn đây.*

NGÂM: Ta là Chúa Nguyễn cựu trào,
Lời thành bài giải há đâu giấu lời.

LÊ-VĂN-THOẠI (thất kinh cúi lạy) nói: Thất lỗi cam thất lỗi, xin Chúa-Thượng dung tình.

NGÂM: Đành cho trưỡng-tử theo cùng,
Phước nhà hữu hạnh đẹp lòng Thiên-Nhan.

NGUYỄN-ÁNH nói: Trời cũng gần sáng, âu sữa soạn lên đàng.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Lạy mẹ cha an tại gia-trang, cho con trẽ theo chơn Chúa-Thượng.

CA TỨ-ĐẠI (lớp xang dài)

Mẹ cha xin khá ở an,
Con nay đành theo chơn Chúa-thượng,
Lo bề lập thân nầy,
Cha mẹ chớ ai bi,
Con xa rồi từ đây,
Đau đớn thay dạ nầy,
Nhưng hể đứng làm trai,
Phải lo phận mày râu,
Trước đáp đền cơm vua áo chúa,
Xong phần mới vui lòng,
Xin chúc cha mẹ bình an,

Con theo lịnh Thiên-Nhan
Kể từ đây đôi đàng.

Nói : Xin lạy mẹ cha ở lại cho con trễ lên đàng.

Nguyễn-Ânh nói : Giã từ gia-chũ thượng an, Huỳnh-Đức, Lê-văn-Duyệt khá tua theo gót nghé !

HẠ MÀN

VẢNG

In tại Nhà-In XƯA-NAY Ng-háo-Vỉnh,
62, Bd. Bonard. Saigon.

Hảy xem thơ mới và sách của

Nhà-In XƯA-NAY in mới rồi:

1.— Cậu Hai Miên,
2.— Sáu Trọng,
3.— Đơn-Đao Phó-Hội,
4.— Tam Khí Châu-Do,
5.— Sách bàn xâm Ông,
6.— Sách bàn xâm Bà,
7.— Chuyện Tiếu-Lâm,
8.— Chuyện Tiếu-Đàm.

Hảy đón mua tuồng Cải-lương nhỏ:

1.— Hưng-Đạo Đại-Vương giáng-thế,
2.— Hưng-Đạo Đại-Vương bình Nguyên,
3.— Cô Ba Gi-Nết,
4.— Lê-Lợi chày cá đặng gươm thần,
5.— Lê-văn-Duyệt viếng Gia-Long,
6.— Lê-văn-Duyệt hạ thành Phú-Xuân,
7.— Vỏ-Tánh, Ngô-tùng-Châu tữ tiết tại Qui-Nhơn,
8.— Gia-Long lấy Bắc-Thành Thanh-Long,
9.— Tiểu Anh-hùng Hoài-Văn-Hầu Quốc-Toản, (Hưng–Đạo-Vương ban gươm)
10.— Đông-Cung Cãnh dit Tây,

và nhiều thứ khác rất hay.

Của Nhà-In Xưa-Nay xuất bản, rất hay.

In tại Nhà-In XƯA-NAY Ng-háo-Vỉnh,
62, Bd. Bonard. Saigon.

TẠI

QUÁN RẠNG-ĐÔNG

Giải hàng sách, tại Chợ-Mới, Sàigòn
[116bis, Côté Viénot, Halles Centrales]

Có bán đủ các thứ Thơ Xưa, thơ HẬU và Thơ MỚI, đều của Nhà In Xưa-Nay in rất tốt.
Có trên Năm-Chục thứ thơ XƯA,
Trên Hai-Mươi-Bốn thứ thơ HẬU,
Và liên-miên bất tận những thơ MỚI
rất hay, cứ nối xuất bản hoài hoài.
Văn hay, in rõ. Hảy đón mua xem.

***

Tiểu-Thuyết nhỏ — Cải-Lương nhõ,
Vọng-Cỗ cở nhỏ
và bản-đờn MANDOLINE.
Xuất bản mới hoài hoài không dứt.

***

HÃY CHỦ Ý!

Muốn cho trẻ em mau biết, mau hiểu, mau thuộc, mau thông, mau đọc Quốc-Ngữ nên mua vần Quốc-Ngữ hiệu:

" CON RÙA CON THỎ CHẠY ĐUA "

Của Nhà-In XƯA-NAY, 62 Bd. Bonard, Saigon, xuất bản